

MESLEKLER DÜNYASI

Meslekler gün geçtikçe farklılaşmakta, teknolojik gelişmeler yeni uzmanlık alanları yaratırken, bir kısım eski meslekler giderek ortadan kalkmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle sosyal hayatta bazı değişiklikler olmaktadır. Bunun için yeni mesleklere ihtiyaç duyulmaktadır. Daha doğrusu yeni meslekler doğmaktadır.

Meslek seçimi bireylerin belirli bir yaştan sonra ki yaşamlarında onların başarılı ve mutlu olarak gelişmelerini ve böylece kendilerini gerçekleştirmelerini etkileyecek en önemli olaylardan biri niteliğindedir. Gençlerin meslek seçme sorunları ile ilgili çalışmalar daha başlangıçta en önemli bir yardım alanı olarak hizmetleri içinde yerini almış; günümüzde de bu öneminden hiçbir şey kaybetmemiştir. Hatta bu gün dünya da seçilebilecek mesleklerin sayısı elli bine yaklaştığına göre mesleki rehberlik ve psikoloji danışma hizmetlerinin önemi de artmıştır. Psikolojik danışmanın amacı bireylere mesleki rehberlik yapmaktır.

Mesleki rehberlik, türlü meslekleri tanımaları ve kendi kişisel özelliklerine uygun olan meslekleri seçmeleri, mesleklere hazırlanmaları ve mesleklerle gelişmeleri amacı ile bireylere yapılan yardımlar olarak tanımlana bilir. Mesleki psikolojik danışma ise yine bu amaçla yapılan bireysel yada grupta yapılan psikolojik danışma hizmetleri olarak tanımlanabilir.

MESLEKİ REHBERLİK ÇALIŞMALARI ÜÇ AŞAMADA YAPILIR

1). Öğrenci tanıma.

2). Mesleklerin incelenmesi.

3). Bireyin kişisel nitelikleriyle mesleklerin gerektirdiği özellikleri arasında bağlantı kurma

Burada mesleklerin incelenmesi üzerinde durmaya çalışacağız.

Mesleki rehberlik amacı ile mesleklerin incelenmesi ve meslekler hakkındaki bilgilerin bireylere verilmesi oldukça kapsamlı ve çeşitli tekniklerin kullanılmasını gerektiren sürekli bir iştir. Girilebilecek mesleklerin çok sayıda olması mesleklerin incelenmesinde önemli güçlükler getirmektedir. Kaldı ki bu gün bütün meslekler hakkında incelemeye dayalı yeterli bilgi bulunduğu söylenemez. Özellikle mesleklerin gerektirdiği yetenek ve kişilik özelliklerinin neler olduğu açıkça bilinmemektedir.

Ülkemizde mesleki yönlendirmenin iyi yapılmadığı dolayısıyla bireylerin ilgi, yetenek ve değerlerine uygun meslekleri seçmedikleri bilinen bir gerçektir. Bu durum, bireylerin mutsuzluğuna ve ülkenin ekonomik yönden zarar görmesine neden olmaktadır. Öğrencilerin kendilerine uygun meslekleri seçebilmelerine yardımcı olmak, onları mutlu ve başarılı, toplumun ise ihtiyacı olan insan gücünü yerinde kullanmasını sağlayacaktır.

Meslek seçme durumunda olan bireyin sağlıklı ve isabetli bir mesleki karar verebilmesi için kendisi ve seçeceği meslek hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olması, kendi özellikleri ile mesleğin gerektirdiği özelliklerin ne kadar içinde olduğunun bilinmesi bilmesi gerekir. Bunun için özellikle lise yıllarına rastlayan meslek gelişiminin “Deneme Basamağı”ndaki gençlerin kendilerini ve seçmeyi düşündükleri meslekler hakkında inceleme ve araştırma yapmaları zorunludur. Bu gençlerin yukarıda belirtilen tutum ve

davranışlardan “tercih edilen meslekle ilgili bilgi edinme” ve “kaynakları kullanma” davranışlarını geliştirmeleri diğer gelişim görevlerinin yerine getirilmesine zemin hazırlayabilir. Örneğin kaynakları kullanabilen, meslekler hakkında bilgi edinen, inceleme ve araştırma davranışı geliştiren bir genç, hedefleri etkileyebilecek ihtimallerin ve göz önünde bulundurulacak faktörlerin doğal olarak farkında olacaktır. Bir mesleğe yönelmek için o meslek hakkında bilgilenmek gerekir. Humphyres ve Arkadaşlarının yaptığı çalışmalardan yararlanabiliriz.

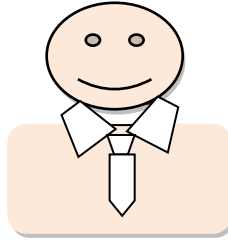
Mesleklerin incelenmesinde cevaplanması gereken sorular oluşturmuşlardır. Bunlar şöyle sıralanabilir.

- 1). Mesleğin esasını oluşturan işin özeliği nedir? (işin yapılışı ile ilgili belirgin etkinlikler, sorumluluklar, yetkiler ve görevler).
- 2). Meslekte hangi yetenekler gereklidir? (işin gerektirdiği özel ve genel yetenekler).
- 3). Mesleğin gerektirdiği eğitim düzeyi nedir? (öğrenim düzeyi, süresi, öğrenimin parasal yönü, özel yetiştirme gerekip gerekmediği).
- 4). Mesleğe giriş koşulları nelerdir? (girişin sınavla olup olmadığı, sınavın biçimi ve kimlerin yaptığı, giriş için başvurunun nasıl yapılacağı, v.b.).
- 5). Mesleğe giriş için bir sınırlandırma var mıdır? (milliyet,din, ırk dil gibi ayrımlar, fiziksel özellikler bakımından sınırlandırmalar.v.b).
- 6). Çalışma koşulları nelerdir? (günlük çalışma saatleri, mevsimlere göre işin yoğunlaşması, iş riskleri, bu risklerin karşılanmasıyla ilgili parasal güvence.v.b.).
- 7). Meslekte personel ihtiyacı ve personel alma eğilimi nedir? (mesleğin önemi ve bu önemin artıp artmadığı, toplumun bu mesleğe olan ihtiyacı ve gerekli olan insan gücü, v.b.) .
- 8). Mesleğin gelir durumu nasıldır? (başlangıç ücreti, sigorta ve emeklilik koşulları, meslekte yükselme koşul ve olanakları, ilgili olan diğer mesleklere geçiş koşulları ve olanakları, v.b.).
- 9). Meslek genel olarak yaşama boyu sürecek bir meslek niteliğinde midir? (mesleğin birev için sürekli bir iş niteliğinde olup olmadığı).

Yukarda kısaca meslekler hakkında temel bilgiler vermeye çalıştık, ergenin kendi özelliklerine göre en uygun mesleği seçecektir. Mesleklerin sınıflandırması üzerinde biraz duracağız. Meslekler dünyası yapılan faaliyete göre, üretimlerine göre ve

MESLEKLERİNE GÖRE ÇALIŞANLARIN AYRIMI

BEYAZ

YAKALILAR

Üniversite diploması gerektiren mesleklerde çalışanlar bazı batı ülkelerde bu şekilde tanımlanmaktadır. Profesyonel meslekler diye de tanımlanabilecek öğretmenlik, doktorluk, hakimlik, psikolojik danışmanlık gibi meslekler üniversite bitirilmeden yapılamaz. Beyaz önlüklüler olarak da gruplanan bu mesleklerde çalışanlar genellikle temiz kıyafetli, kravatlı veya beyaz önlükle çalıştıkları için bu şekilde anılmaktadırlar.

MAVİ

YAKALILAR

Yükseköğretim gerektirmeyen mesleklerde çalışanlar. İşçiler, esnaflar, zanaatkarlar mesleklerde çalışanlar mavi yakalı veya mavi önlüklü olarak isimlendirilirler. Bu meslekler iş önlüğü giyilerek yapıldığı için mavi önlükler olarak anılmaktadırlar.

Meslekler dünyası ürettikleri “ürünün” türüne göre iki biçimde ayrılırlar.

a) Hizmet Üreten Meslekler: bu gruptaki meslek mensupları çalışmalarının sonunda somut bir ürün ortaya koymaz, başkalarına, onların yaşamlarını kolaylaştırarak ve onları iyileştirip, geliştirecek bazı hizmetler sunarlar. Öğretmenler, doktorlar, şoförler “hizmet” üretirler.

b) Mal Üreten Meslekler: Bu mesleki alanlarda çalışanlar elle tutulabilen bir mal üretmekte, bir ürün ortaya koymaktadırlar. Endüstrinin çeşitli kollarında çalışanlar mal üretimi yapmaktadır. Bu çeşit iş kollarında çalışanlar mal üretimi yolu ile insanlara hizmet etmektedirler. Hem mal hem de hizmet kollarını birlikte yapan iş kolları da vardır.

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi artıkça mal ve hizmet üretimleri de artmaktadır. Ülkeler geliştikçe özellikle hizmet üreten mesleklere daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Gelecek yıllarda beş mesleğin dördünün hizmet mesleği haline geleceği bildirilmektedir. Hizmet sektöründe satıcı, sekreter gibi hizmet elemanları artarken, muhasebeci, avukat, hemşire gibi eğitim isteyen hizmet elemanlarına da talep artacaktır. Birçok hizmet mesleği daha çok eğitim isteyen ve daha karmaşık meslekler haline gelecektir.

KAYNAKÇA

Cirhinlioğlu, Zafer (1996). Meslekler ve Sosyoloji, Ankara: Gündoğan Yayınevi

Kepçeoğlu, Muharrem (1994). Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara: Gül Yayınevi

Kulaksızoğlu, Adnan (1999). Ergenlik Psikolojisi, İstanbul: Remzi Kitabevi

Usluer, Erdal (1998). Meslek İnceleme Klavuzu, Ankara: MEB

Ünsür, Ahmet (1998). Mesleki Eğitim ve Mesleğe Yönelme, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları

HAZIRLAYAN REHEBRLİK HİZMETLERİ BÖLÜMÜ